

Vprašanje slovenske katol. delavske organizacije razčiščeno

Zveza združenih delavcev edina katoliška strokovna organizacija v Sloveniji

Odkar je v 19. stoletju materialistični liberalizem začel širiti svoj svobodomiselski nauk, je bilo delavstvo prepuščeno samemu sebi, da si pribori svoje socialne pravice. Kot protitež materialističnemu liberalizmu, je nastal materialistični marksizem ter med delavstvom začel širiti nauk o razrednem boju, ki naj privede do socialistične družbe. Dejansko zavajajo marksistično gibanje delavstvo proč od Boga, ter mu tudi v časnem življenju ustvarja največjo nesrečo.

NASTANEK JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE

Zato je dal papež Leon XIII. po zgledu svojih velikih predhodnikov katoličanom in vsemu svetu praktične smernice, kako je treba v narodih samih in v svetu med razdvojene interese narodov in stanov vpostaviti soglasje. Kakor ni sreče poedincev in stanov brez neke splošne sreče in pravično urejenega blagostanja, tako tudi ni urejene družbe brez urejenih odnošajev med poedinci in stanovi.

Nasproti evangelijski razrednega sovražstva, nasproti nasilju pesti, nasproti krivic brezbožnega kapitalizma, nasproti vsem uničujočim organom socialnih resolucij, je prikazal papež Leon XIII. nov družabni red — stanovsko urejeno družbo in pozval ves svet, da dela za njegovo uresničenje.

Tako je nastala njegova brezdvomno najvažnejša okrožnica »Rerum novarum« in razgibala ustvarjajoče duhove sveta na delo za socialni mir in sloglo neposredno med stanov, posredno med narodi sveta.

Med našim narodom je na temeljih papeževe okrožnice ustanovil dosledno katoliško delavsko socialno gibanje pokojni dr. Janez Evangelist Krek. Tako je nastala Jugoslovanska strokovna zveza, ki naj bi bila zvesta nositeljica tega gibanja. Početki te organizacije so obljubljeni resnično obrambo pravih delavskih interesov in krščanskega življenja.

VPLIV MARKSIZMA NA JSZ.

Marksizem ni samo socialno-politični nauk, temveč socialna bolezen, ki je skrajno nalezljiva in sicer tako, da se tisti, ki se z njo inficira, včasih tega niti ne zaveda. Kakor pri posameznikih, tako pri celih skupinah in pokrekih se lahko dandanes po vsem svetu ugotovi vpliv marksizma. Za nas katoličane je zato izredno važnost, da smo si po vseh vprašanih družabne obnove in po vprašanju razmerja do posameznih delov kakor tudi celote marksističnega nauka, popolnoma na jasnem.

Da bi bila ta jasnost čim popolnejša, je izšla 40 let po okrožnici »Rerum novarum« okrožnica papeža Pija XI. z naslovom »Quadragesimo anno«. Ta okrožnica je bila tudi za naše razmere nujno potrebna. Po vojni, po smrti pokojnega dr. Janeza Ev. Kreka je namreč zašla Jugoslovanska strokovna zveza pod marksistični vpliv.

V mnogih izjavah vodilnih članov, kakor tudi v svojem tisku in sprejela Jugosl. strok. zveza za osnovo svojega pokreta Marxov socialni in gospodarski program. Smatrala je, da je krščanstvo združljivo z marksizmom in da je treba katoliško Cerkev s socializmom spraviti. Celo njen idealni duhovni vodja g. A. Komlanec ni bil v stanju zaježiti to poplavo marksistične miselnosti, ki je zajela Jugoslovansko strokovno zvezo. Pa tudi mnogi drugi odlični sodelavci, ki so s svojim požrtvovalnim delom skušali JSZ ohraniti, da dela za slovensko delavstvo po socialnih naukih katoliške Cerkev, so bili izrinjeni.

Jugoslovanska strokovna zveza je zato trpela na svojem razmahu in svoji udatosti. Vedno bolj se je oddaljevala od katoliške miselnosti in od katoliške prakse. Vedno bolj se je navzemala marksističnega duha, njegovega razkrajanja in njegove taktike.

Mnenje, kako odpraviti ta nezdrav pojav, je bilo spočetka deljeno. Mnogi so še upali, da se bo le dalo uspeti s priza-

devanji za preusmeritev Jugoslovanske strokovne zveze in njenih zavoženih potov. Toda vse je bilo zaman.

NASTANEK ZZD.

Oni, ki so na ves ta pojav duhovnega razkroja Jugoslovanske strokovne zveze gledali popolnoma realno, so prišli do zaključka, da je ves trud zaman in so zato pred 5 leti položili temelj novi delavski strokovni organizaciji Zvezi združenih delavcev, ki deluje dosledno v teoriji, kakor tudi v praksi po socialnih naukih katoliške Cerkev, kakor ga tolmačijo okrožnice »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno« ter temu dosledno odklanja vsakršno ljubimkanje s socialističnimi teorijami in poleg svojega resnega strokovnega in vzgojnega dela med delavstvom vodi boj za preureditev družabnih odnošajev v stanovsko urejeno družbo, kakor to predvidevajo papeževe okrožnice.

DOLGOLETNA RAZDVOJENOST

Zveza združenih delavcev je rastla in napredovala, obenem pa je skušala tudi Jugoslovanska strokovna zveza obdržati svoj ugled in naziv katoliške strokovne organizacije. V slovenskem katoliškem taboru je zaradi tega obstajala nejasnost, ki jo je bilo treba čimprej likvidirati. Mnogi, ki niso imeli prilike zasledovati miselno zastranjevanje Jugoslov. strokov. zveze, so še vedno simpatizirali z organizacijo pokojnega dr. Kreka predvsem radi njene tradicije, kar je vodstvo JSZ znalo spretno izkoristiti, poslužujoč se pri tem tipično marksistične taktike.

Zato je tudi pri enem delu našega katoliškega tabora vladalo še vedno optimistično razpoloženje in upanje, da se bo dalo JSZ kljub vsemu še spraviti nazaj na pravo pot. Vsi tozadevni poizkusi pa so se izjalovili in se zato ne more trditi, da bi bila sedanja sodba v tej zadevi prenapeljena. Vse je bilo temeljito pretehtano in

dobro premišljeno. Zgledalo je včasih, kakor oklevanje, ampak zato je bilo razčiščevanje vprašanja tembolj globoko in dalekosežno.

NEJASNOSTI JE KONEC

Končno je moralo priti do razčiščenja s strani onih činiteljev, ki so zato edino poklicani in merodajni. To so prevzvišeni gospod škof in duhovščina. Radi teh razmer med slovenskim katoliškim delavstvom je zato vzbudil po vsej naši javnosti posebno pozornost referat o naših delavskih strokovnih organizacijah na zaključnem duhovniškem zborovanju kongresa Kristusa Kralja, ki ga je imel g. župnik France Markež iz Zagorja. Izčrpano je pokazal razvoj materialističnega marksističnega gibanja med našim delavstvom, nastanek JSZ in njeno zastranjevanje v povojni dobi. Na zborovanju, kateremu je predsedoval prevz. ordinarij dr. Gregorij Rožman, je bilo nad 200 duhovnikov, ki so ugotovili, da je sodelovanje z Jugoslovansko strokovno zvezo nemogoče. Manjka ji prave katoliške miselnosti, manjka ji vsake iskrenosti in odkritosrčnosti, manjka duha krščanske skupnosti. Ugotovili so, da po vseh poizkusih, da bi se JSZ in ZZD strnili v eno skupno slovensko katoliško delavsko organizacijo, se je trdno ustalilo spoznanje, da na sporazum zaradi trnaste odklonilnega stališča vodstva JSZ ni mogoče misliti.

Zbrani duhovniki so zato na tem zborovanju soglasno ugotovili:

1. Da je vodstvo JSZ prišlo pod vpliv marksizma,
2. Da pisanja »Delavske pravice« in delovanje vodstva JSZ ni mogoče več smatrati za krščansko.
3. Da je edina slovenska delavska organizacija, ki je izvedena na dosledno kr-

ščanskem katoliškem stališču, Zveza združenih delavcev.

Na podlagi teh ugotovitev je objavil prevzvišeni gospod ordinarij dr. Gregorij Rožman v »Ljubljanskem škofijskem listu« z dne 25. aprila sklepe duhovnikov. Odločitve, ki tičejo delavske vprašanje, se glasijo:

»14. Škodljiva razcepljenost v vrstah katoliškega delavstva je povzročila predvsem to, da so zašli nekateri vodilni krogi Jugoslovanske strokovne zveze pod vpliv marksističnih idej in se niso oklenili takoj v začetku papeževe okrožnice »Quadragesimo anno«.

Pisanje »Delavske pravice« in delovanje Jugoslovanske strokovne zveze je že nekaj let tako, da se je organizacija sama izločila iz skupnosti celotne katoliške javnosti.

V JSZ je gotovo mnogo vernega krščanskega delavstva; vse to vabimo zaradi edinosti v vrstah katoliškega delavstva in v interesu strokovnega delavskega pokreta, da vstopi v katoliško strokovno organizacijo ZZD.

Katoliška akcija med delavstvom je kričeča potreba. Zato se mora v vseh župnijah, kjer stane delavstvo, takoj organizirati Zveza mladih katoliških delavcev in delavk.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1940.

† Gregorij, škof.

DALEKOSEŽNA ODLOČITEV

S to odločitvijo je najmerodajnejši forum dokončno rešil vprašanje, ki je toliko let kričalo po rešitvi. Posledice te odločitve so mnogo bolj dalekosežne, kakor bi kdo mislil.

Po vsem izgleda, da bodo poslej prilike hitro dozorevale in da se bo vse zavedno slovensko katoliško delavstvo upoštevalo gori navedene odločitve v najkrajšem času strnilo v Zvezi združenih delavcev.

Propadajoči marksisti

Ptuj, v maju 1940.

Kakor smo že zadnjič poročali se ptujski marksisti zelo zanimajo pridobiti delavstvo na regulaciji Drave v Ptujju. Sedaj ob volitvah delavskih obratnih zaupnikov, kjer niso zmogli niti svoje liste postaviti, pa so se posebej zagnali proti naši Zvezi združenih delavcev. Med delavstvo na regulaciji so izdali posebno okrožnico, ali letak. Tam, kakor že znano, hvalijo sebe, kako so maso oni ta pravi za delavca, Zvezi združenih delavcev pa obešajo cele serije raznih napak in pregreh. Le oni, ker so rdeči, da so »stoodstotno čisti« delavski borci. Vsi drugi predvsem ZZD, pa naj smo kapitalistični zavezniki in še celo podrepaniki.

Kakršen je kdo sam, tako navadno sodi še druge. V tem vse marksiste, posebej še ptujčke predobro poznamo. Kako so izrabljali delavske ustanove sami, tako mislijo, da sedaj delajo tudi drugi. Tudi mi bi mogli zapisati na letak na njih naslov: »Nešteta so izdajstva nad našim slovenskim delavstvom, ki so jih zakrivali vodje marksizma (delavstvo je nedolžno) v časih, svoje mogočne komande. Ogromne so bile denarne vsote vplačane predvsem od velike večine nemarksističnega delavstva v Delavske zbornice, OUZD in v Javne borze dela, ki so se jih ob njihovi ustanovitvi z nasiljem in z goljufijo polastili ravno naši marksisti ter so jih prvenstveno izrabljali za svoje rdeče agenture in agente. Mnogokrat to naravnost proti najvažnejšim slovenskim delavskim koristim.«

ŠILO ZA OGNILO

Tako torej, sodrugi! Ako bi mi po vašem receptu bili tako prostaški v potvarjanju resnice, bi vam ob vsaki priliki vračali po ljudskem izreku: »Šilo za ognilo«. Mogli bi vam navesti celo vrsto samih zanimivih dejanj, kako ste ta rdeči ravno

vi gospodarili pri naših delavskih ustanovah. Kako v delavčevu korist in z delavskim denarjem, katerega smo mnogo več, kakor vaši člani ravno mi, od vas sramoteni krščanski delavci. Med temi cvetkami vašega »delavsko-razrednega naprednjaštva in uprave v vaših delavskih ustanovah, bi na primer mogli navesti: tista draga nalivna peresa za vaše voditelje. Številno radio aparatov, enega celo za ceno 15.000 din, o katerih nikdo ne zna, kam so izginili, o več dragih biciklih, ki so tudi vedno postali ukradeni in neizsledeni. Vse to pa za naš celokupni slovenski delavski denar. Mogli bi omeniti številne podpore raznim Hercogom, da so za naš denar kot rdeči plačanci agilnejše agitirali proti večini slovenskega delavstva in za marksizem. Da bo pušelje teh cvetk še popolnejši, bi dodali še slučaj nekoga, ki ste ga rdeči v svojih vodilnih vrstah nazivali kot »konzul«, kako je ta salonski sodrug hodil vršiti višje delavske posle celo v Ženevo, pa je tam s pijančevanjem in kar še k temu spada zapravljal sam, kar 12.000 din delavskega denarja in še za povratek ni imel. Da mu nekdo ne bi posodil še več, bi ta dični rdeči delavski boritelj obsedel kar tam pri Internacionali. Pa če dodamo nekaj o tistih svoječasnih potovanjih v Beograd. Tudi sami tehtni delavski posli, ki jih drugi, razen rdečih, nikdo ni mogel, niti znal opraviti. Najprvo ko so prišli v Beograd, so morali v Zemun na obiske v bare in beznice. Potem vsi »prekrokani« so še le šli po poslih, za katere so prišli in za katere smo jih vsi delavci, — tudi mi »klerikalni« dobro plačali. V okrožnici pravite, da pri nas rdečih ne delujejo nobeni advokati. Kako vas ni sram, da tako grdo farbate ubogega delavca, ko vemo vsi, da zlasti tu na Štajerskem, niti enega sestanka s par ljudmi, ne morete opraviti brez govornika advokata.

DELA VSTVO JE Z NAMI

Ako ptujski marksisti želite Vam prihodnjic postrežemo še kaj več, zlasti o vaših »rdeče razredno zavednih« bratcih izza vodilnih vrhov maksizma v Sloveniji. V dotični okrožnici sami izražate tendenco, naj bi vas delavci do dobra poznali in spoznali. Predvsem želite dokazati v čem se ločite od nas krščanskih delavcev organiziranih v Zvezi združenih delavcev. Gornje navedbe, ki so resnične in dokazne, kdaj to želite, bodo gotovo pripomogle, da vas bodo delavci tudi na regulaciji Drave in vsepovsod v okolici Ptujja, res do dobra spoznali. Mislimo, da ste to tudi že dosegli. Pri volitvah delavskih obratnih zaupnikov dne 23. aprila se je to že pokazalo, v tem, da niti svoje liste niste zmogli skupaj spraviti in da je ZZD odnesla vseh pet zaupniških mandatov. To je vsekakor najboljši uspeh vaše okrožnice. Pa kaj boste slepomišili. Vsi delavci gradbeni in stavbni kakor drugi vedo, da Vam prav nič ni za delavce, ne za Delavsko zbornico in ne za druge delavske ustanove, za katerimi sedaj toliko javkate in točite krokodilove solze. Marveč vam je žal samo za naš delavski denar, do katerega sedaj več ne morete, ker ste bili odvrženi in so vas namestili drugi, ki pa niso več rdeči. To je vsa diagnoza vaše velike bolesti, besnenja, obupnosti, udrihanja proti naši ZZD in proti Jugorasi. Tega plod je tudi vaša okrožnica, kateri se vsak posmehuje.

Naš pokret je vstal iz potreb revnega naroda za obrambo koristil njegovega delavskega stanu.

Viničarji ob 20 letnici

Pred dvajsetimi leti 1. maja je na novo se porajajoča organizacija viničarjev, sklicala javen shod v Ljutomeru. Od vseh strani so se zbirale množice viničarjev na glavni trg, ter ga napolnile do zadnjega kotička. Na prsih vseh je blestel znak našega dela, šopek iz vinske trte. Hoteli smo na dostojen in svečan način proslaviti ustanovitev svoje organizacije. Kakor vsako drugo delo smo tudi to začeli z Bogom in se je vršila sv. maša, nakar se je imelo vršiti manifestacijsko zborovanje na prostem. Toda zgodilo se je drugače. Zborovanje je bilo v zadnjem hipu prepovedano, ter celo pripravljeno orožje, ako bi kljub temu hoteli zborovati. Tako je takrat Ljutomer sprejel na znanje novo organizacijo, ki so si jo ustanovili bedni viničarji.

Nekaj nečuvenga je bilo to za javnost, da bi se viničarji, za katerega so vsi mislili, da ni za drugo kot da dela, stisne pred gospodom klobuk pod pazduho in sme le reči »Küs die Hand«. Kar sapa je zapiralo tem gospodom ob taki »predrznosti« viničarjev. Toda prepovedan shod je rodil boljše uspehe, kot pa da bi se vršil. Med viničarji je vstala ideja strokovne organizacije, ta ideja je prešinila vse in se ni dala zatreti. Započeto delo se je nadaljevalo z vso energijo, kljub vsem nasprotovanjem. Trdo in žilavo je bilo treba delati, boriti se mnogokrat proti notranjim in zunanji zaprekam, toda šlo je. Prepričali smo javnost, da smo tukaj, in ker obstajamo moramo tudi živeti. Beda viničarjev takrat je bila na višku in naš stan na robu propasti. Ako pogledamo takratne zasluge, cenovina in takratno draginjo nam je slika jasna.

Viničarske plače so bile n. pr.:

Leta 1913, brez hrane K 0.60 do K 1.—; z hrano K 0.40 do K 0.70. Leta 1920, brez hrane K 2.— do K 12.—, s hrano K 0.40 do K 4.—.

Cene vinu:

Leti 1913. liter K 0.30 do K 0.60 (ne-kvalificirana vina).

Leta 1920. liter K 22.— do K 35.—.

To je nad 7333% več od l. 1913, dočim so vinogradniki zvišali plače komaj za 600%, kar je najboljši dokaz izkoriščenju viničarjev.

Življenjske potrebščine so bile drage ravno tako obleka in orodje. Pšenično moko smo plačali po 5 din kg, obleka do 1000 din itd.

Pravne zaščite viničar ni imel nikjer, gospodar ga je lahko vrgel iz viničarije kdaj se je njemu zdelo, plačal kolikor je hotel. V takih obupnih razmerah se je porodila naša strokovna organizacija, da v skupni borbi doseže zboljšanje položaja viničarjev ter jih vzgoji v zavedne katoliške delavce. Javnost viničarjem tudi ni bila naklonjena saj izven Slovenskih goric našega stanu nikdo ni poznal, sploh niso vedeli, da obstajamo. Bili smo tako-rekoč zatajeni.

Prva naloga organizacije je bila, da se stari viničarski zakon (avstrijski) ukine, ker se nikjer ni izvajal ter bil neprimeren, ter se zakonovi novi viničarski zakon, ki bo ustrezal spremenjenim razmeram, ter dal viničarjem pravno zaščito. Ta naša zahteva je postajala vedno glasnejša, dokler se ni l. 1922. sklicala v Maribor anketa viničarjev in vinogradnikov, ki je izdelala prvi osnutek te uredbe. Na tej anketi je naša organizacija že sodelovala zastopana po tov. Košnik Jožetu in Geč Francu, narodno socialistični viničarsko organizacijo, ki je takrat obstajala v Mariboru pa je zastopal g. Žnuderl. Osnutek, ki smo ga takrat sporazumno izdelali, je zastopnik SLS g. Žebot nar. poslanec vzel v Beograd, da ga skupščina zakonoma. Po krivdi slovenske politične razcepljenosti

Razglas

Z rešenjem banske uprave VI št. 9359-2 z dne 6. IV. 1940. je odrejeno, da bodo mesto banovinskih in šolskih zdravnikov, pregledovali vajence zdravniški Okrožnega urada za zavarovanje delav. v Ljubljani.

Pregledi onih vajencev, ki so bili sprejeti v zavarovanje po 8. IV. 1939. in še niso bili zdravniško pregledani, se bodo vršili v dneh od 1. V. do 30. VI. 1940. s pismenim pozivom na delodajalce, ki so dolžni v smislu § 253 obrtnega zakona poslati svoje vajece na dan poziva k zdravniški preiskavi.

Ako ne bi bil kateri izmed vajencev pozvan k zdravniški preiskavi je to dolžan izvršiti delodajalec sam, da se vajenec v določenem terminu zdravniško pregleda.

Lansko leto že preiskani vajenci pa bodo v dneh od 1. V. do 31. V. 1940. ponovno pregledani po onih zdravnikih, ki so izvršili prvi vajencev zdravniški pregled.

Gg. delodajalce prositi urad, da v skrbi za zdravje delavskega naraščaja store vse, da bodo pregledi nemoteno potekali.

po samostojnejih in demokratih do zakonitve ni prišlo, kljub prizadevanju poslancev bivše SLS. Medtem pa je organizacija širila in utrjevala svoje vrste, ter z vsemi razpoložljivimi sredstvi ščitila interese viničarjev ter povsod tam, kjer so viničarji kazali zavednost in vztrajnost v organizaciji, tudi dosegla lepe uspehe. Iz ljutomerske podružnice, ki je bila ustanovljena prva, so rastle nove veje. Kmalu je bila ustanovljena podružnica v Svetinjah. Tov. Košnik je istočasno ustanovil podružnico Sv. Miklavž pri Ormožu, ki je kmalu prevzela vodilno mesto v organizaciji ter dala sposobne funkcionarje za nadaljno delo. Njen predsednik tov. Rozman Peter je prevzel organizacijsko in strokovno delo v centrali, tov. Košnik pa organizacijo viničarske mladine, ki je vzgajala in pripravljala bodoče funkcionarje strokovne organizacije.

Delalo se je vsestransko z velikim elanom in se vršili sestanki, predavanja, tečaji ter ustanovljale nove podružnice. Ustanovljene so bile v kratkem podružnice v Gor. Radgoni, Kapeli, Sv. Barbara v Halozah, Zavrč v Halozah. Tudi v javnosti je dobivala čimvečji ugled. V l. 1926. si je organizacija že upala prirediti prvi viničarski kongres z delegatskim in manifestacijskim zborovanjem. Ta kongres zopet raznim ljudem ni bil povolji, radi nerazumevanja našega pokreta. Tako n. pr. je nek kat. mož zelo neiskreno presojal naš kongres, se zgražal nad našimi vabili, s katerimi smo vabili. Toda to vse ni imelo nikakih slabih posledic za nas. Kongres je v vseh ozirih najbolje uspel ter privabil skupaj viničarje iz različnih pokrajin, ki

Anketa za pomoč rudarskim upokojevcem

Na iniciativo Delavske zbornice je sklicalo Rudarsko glavarstvo za torek 8. t. m. anketo predstavnikov delodajalcev in delojemalcev rudarske plavžarske industrije ter prizadetih javnih ustanov, na kateri se je razpravljalo o položaju rudarsko plavžarskih upokojevcem ter o ukrepih za izboljšanje njihovega položaja. Prizadetih je 1509 staroupokojevcem, vdov in sirot, katerih letne pokojnine znašajo od Din. 12.35 do din. 75.70 ter prejemaajo k tem še mesečne doklade v višini od din. 12.— do največ din. 150.—, tako, da so le redki upokojevcem, ki bi prejeli mesečno nad din. 200.—. Odpomoč za te je nujno potrebna ter je zaradi tega stavila delavska delegacija konkreten predlog, da naj se kot prva pomoč staroupokojevcem naknadno s l. I. 1940. zvišajo njih doklade za 50%, za kar bi bil potreben letno znesek 1,160.000 din. Ta znesek naj bi se kril iz prispevka Glavne bratovske skladišnice, kr. banske uprave, iz bednostnega sklada ter enkratnega prispevka prizadete industrije. Predstavniki kr. banske uprave, Bratovske skladišnice in rudarsko-plavžarske industrije sa zavzeli k temu predlogu dobrohotno stališče in bo industri-

so si izdelali določen delovni in idejni program za bodoče delo in borbo. Na tem kongresu so se tudi prvič pojavili zastopniki tiska, ki so sklepe kongresa dali v vednost javnosti. Navzoči zastopnik bivše SLS, g. Hrastelj je izjavil, da SLS z zanimanjem zasleduje delovanje naše organizacije, ter to akcijo podpira in odobrava. Sporočil je nadalje, da stranka želi, da naj ima tudi viničarski stan v stranki svojega zastopnika ter je bil tov. Rozman Peter predlagan kot kandidat za predstoječe volitve oblastne skupščine mariborske ter pozneje tudi izvoljen, kljub vsemu natančnejšemu nasprotnikom, predvsem kmetov, ki nikakor niso mogli tega razumeti, da bi viničar bil poslanec. Po njih mnenju bi moral pač viničar samo voliti to, kar mu kdo predlaga.

Po kongresu se je začelo novo organizacijsko delovanje, ustanovljale so se nove podružnice: Litmerk, Sv. Bolfenk, Sv. Peter pri Mariboru, Velika Nedelja, Fram. Kmalu za tem se je ustanovil pri centrali »Podporni fond«, ki je podeljeval v posameznih slučajih podpore za bolezen, nezgode in ob porodih, ter do danes izplačal čez 250 tisoč dinarjev podpor. Ustanovil se je tudi poseben »posmrtninski sklad«, ki je do danes izplačal v 103 smrtnih slučajih 100 tisoč dinarjev. Organizacija je posredovala v nebroj spornih slučajih med viničarji in vinogradniki v veliki večini z uspehom ter z rednimi sestanki vzgajala viničarje k poštenemu in vestnemu delu svojega poklica, ker le tak viničar ima pravico do svojega zahtevka za storjeno delo in mu lahko organizacija z uspehom pomaga.

ja sklepala o višini prispevka, čim bodo znani prispevki kr. banske uprave in Bratovske skladišnice.

Na anketi je bila tudi povdarjena potreba po končno javnem izenačenju staroupokojevcem z ozirom na naraščajočo draginjo. Novoupokojevcem je v Sloveniji že 4500 in znašajo njih pokojnine od din. 70.—, do 800 din. mesečno, pri čemur pa je din. 800.—, deležen le majhen odstotek.

Določen je bil poseben odsek iz po enega predstavnika rudarske oblasti, glavnega upravnega odbora Glavne bratovske skladišnice in Delavske zbornice, ki naj izdelata načrt za rešitev tega perečega vprašanja. Načrt bo nato predložen vsem zainteresiranim činiteljem, nakar bo sklicana ponovna anketa, ki naj o stvari definitivno odloča. Pri odseku bo sodeloval kot opazovalec tudi zastopnik Zveze industrijev.

Ker je prva pomoč za rudarske staroupokojevcem nujna in ker je stališče industrije odvisno od prispevka banske uprave, pričakujemo, da bo banska uprava nemudoma namenila v ta namen čim večji znesek iz bednostnega sklada, v katerega vplačajo rudarska topilniška industrija in njeno delavstvo nad 60%.

Dopolnitev uredbe o pobijanju draginje

V »Službenih novinah« z dne 9. maja je objavljena uredba o nadzorstvu na izvrševanju uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije in uredbe o kontroli cen. Člen 1. te uredbe določa: Vsi organi prvostopnih splošnih upravnih oblastev, državne krajevne policijske oblasti in organi žandarmerije, kakor tudi organi finančnih kontrol, trošarinski uslužbenci ter tržni nadzorniki morajo poleg kontrolnih organov po uredbi o kontroli cen izvrševati nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ter uredbe o kontroli cen in morajo svoje prijave proti osebam, ki so se pregrešile proti predpisom navedenih uredb, predložiti oblastem, določenim v čl. 18 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Navedeni organi oblastev delajo disciplinske prestopke, če z znanjem ne predlože prijave proti takim osebam. Prijavo pa lahko predloži tudi vsaka zasebna oseba. Prijave v smislu tega člena so proste takse.

Čl. 2 določa, da pripade prijavniku, če se izreče v prijavljenem primeru pravno-veljavna razsodba, denarna nagrada. Nagrada prijavniku znaša 20% od izrečene kazni, če znaša kazen do 500 din, 15%, če znaša kazen od 500 do 5.000 din in 10%, če znaša kazen nad 5.000 din.

Izvršne oblasti morajo po dobljeni razsodbi ali vterjane kazni izplačati nagrado prijavniku, ostanek denarne kazni pa poslati Drž. hip. banki za sklad za prehrano siromakov po čl. 22 uredbe o pobijanju draginje itd. Morajo pa o tem s posebnim aktom obvestiti ministra socialne politike in ljudskega zdravja, oddelek za socialno skrb.

Sklepi odbora ministrov glede pobijanja draginje. Po izvršenih preiskavah in ugotavljanju rezultatov ter učinka zakonskih in upravnih ukrepov, ki jih je kr. vlada izdala za pobijanje draginje v korist potrošniških množic, je bilo ugotovljeno na podlagi številnih poročil, da nameni in vladni ukrepi te vrste niso bili povsod pravilno izvajani ali pa jih niso v zadostni meri uveljavljali navzlec jasnim zakonskim predpisom. Pri tej priliki je ministrski odbor pod predsedstvom Dragiša Cvetkoviča na konferenci 10. t. m. pregledal vsa ta poročila in dejstva ter sklenil:

1. Nalaga se pravosodnemu ministru, da izda ukaz in navodila sodiščem, da v smislu uredbe z dne 25. februarja 1933 naj hitreje in prvenstveno rešujejo prijave po zakonu o pobijanju draginje in da izrečejo po zakonu predvidene kazni brez slehernega odlašanja. Sodišča bodo v vseh teh sklepih predlagala poročila pravosod. ministru.

2. Nalaga se ministru notranjih zadev, da izda potrebne ukrepe in navodila pravno policijskim organom, da bi v smislu prej imenovane uredbe najbolj skrbno in nujno izvrševali vse tam navedene dolžnosti in da po svojem osebju prevzamejo izvrševanje neposrednega nadzorstva ter da poskrbe za prijavljanje oblastem vsake osebe, ki bi se pregrešila proti odredbam prej navedene uredbe za pobijanje draginje.

3. Zaradi kordinacije in izvedbe stalnega nadzorstva nad vsemi temi posli se bo ustanovil osrednji državni odbor pri predsedstvu ministrskega sveta, ki bo takoj prevzel dejansko vodstvo in nadzorstvo nad striktnim in strogim izvajanjem zakonskih predpisov za pobijanje draginje.

Beležke

PISMO Z DEŽELE

Že precej časa zasledujem pisanje glasila JSZ »Delavske pravice«, njena različna »odprta pisma« itd.; iz vseh člankov pa sem v luči razmotrivanj in primerjav, ugotovil, da veže od tam samo en veter; to je da bi se zrušila ZZZ.

Čitajte samo njih razne letake, katere je izdala JSZ ob vedno večjem prestopanju njenih članov v Zvezo združenih delavcev, pa boste videli, da se to dogaja samo in izključno proti ZZZ, dočim proti drugim organizacijam ob sličnih slučajih niti ne kihne in lepo molči, kot da bi to bilo v njihovem interesu. Dokaz za to so nam različni industrijski kraji, kjer se je to dogajalo na terenu, ko so se izdajali različni letaki proti članom, kateri so prestopili v ZZZ. Logično je, da se zato ne čudimo, če pridemo do trditve, da je Jugoslovanska strokovna zveza, samo nekaka predstraža, odnosno šola za marksizem.

Noben delavec, kateri zna še misliti z lastno glavo, ne bo več nasedel takim gg., ki pravijo da so to, kar v resnici niso, in bo vodstvu JSZ pokazal hrbet, ako se le čuti, da je katoliški slovenski delavec, kateri se ne misli odutjiti svojemu narodu. Pokaže naj, da mu tuja ideologija ne bo zaprla poti svoji lastni miselnosti.

JSZ se godi krivica

Ker gospodje od JSZ ne delujejo, je vse narobe pa četudi sami vedo, da ni res, kar govore in pišejo.

V »Delavski politiki« z dne 3. maja t. l. št. 19. je izšel članek, ki prihaja, kakor je razumeti prav iz uredniške »kancelije«. Pravi namreč: »Ne špekulirajte z delavskim denarjem.«

Tu dokazuje pisec krivice, ki se gode JSZ odnosno njenim članom radi Stavbne zadruge v Jaršah, češ da vsi prispevajo za Borzo dela, zakaj bi ne bili vsi enako deležni njene dobrote.

Prav tako se v to zaletel zastopnik JSZ na občnem zboru JSZ v Jaršah in je Stavbno zadrugo celo smatral za »bombo«, ki pa k sreči ni eksplodirala.

Pri teh ugotovitvah se čutim prizadetega in bi »Del. pravice«, lahko poslal v popravek, kar pa se mi ne zdi vredno, to pa radi tega, ker sem prepričan, da pisec tako eden kot drugi nista pravilno informirana.

Jaz bi le rad vedel, zakaj ni JSZ že prej, ko je imela dolga leta zato prilike, ustanovila Stavbno zadrugo, ko so delavci stalno dokazovali potrebo po isti v Jaršah.

Ni izključeno da se tu in tam kateri od ZZZ tudi »odreže«. »Mi nekaj imamo, vi pa nič«. Treba pa je vedeti, da je to star agitacijski sistem, ki ga JSZ s še bolj stvarnimi dokazi ne bo odpravila.

Vedeti pa je treba to, da Borza dela ni odobrila kredita Stavbni zadruzi zgolj iz razloga, ker jo tvorijo le člani ZZZ, ampak zato, ker je videla potrebo odnosno opravičeno zahtevo delavstva.

Borza dela pa ni dala posojila samo v Domžalah, ampak tudi na Jesenice, Mursko Soboto, Ljubljanski občini itd. Ljubljanska občina pa je dobila trikrat večje posojilo kakor Domžale, pa se ni okoristil niti 1 član ZZZ, so torej tam obdarovani izključno člani JSZ, ako pa niso, se pa upravi Borze dela ne sme očitati, da gleda skozi politična očala, kakor navaja pisec v svoji kritiki.

Ako sta torej gospoda od JSZ to že prej vedela, pa kljub temu tako pisala, morata priznati, da je vse, kar sta s svojim pisanjem naredila sama demagogija. Tudi pritožbe poslani na Borzo dela in drugim odločujočim faktorjem, ne bodo zalegle, ker si bo vsak medaljo ogledal od obeh strani, predno jo bo ocenil.

Član samouprave JBD.

Viničarski tabor

Program tabora je sledeči:

Na predvečer, ob 8. uri v dvorani Viničarskega doma 20. redni občni zbor viničarske zveze. Drugi dan od 7.—8. ure zbiranje udeležencev pred Viničarskim domom. Ob 8. uri sprejem gostov na postajališču. Zatem povorka skozi mesto v župno cerkev, kjer bo ob 3/9 sv. maša s cerkvenim govorom, katero daruje duhovni vodja ZZZ g. Križman Andrej. Pri sv. maši ljudsko petje s spremljanjem viničarske godbe »Slavček«. Po sv. maši obhod po mestu pred Katoliški dom, kjer bo ob 10ih

Manifestacijsko zborovanje

Govorijo predstavniki naroda in tovariši iz našega strokovnega pokreta.

Naše podružnice in vse delavstvo ZZZ opozarjamo že sedaj na ta tabor in prosimo, da 9. junija letos ne prirejajo kakih lastnih zborovanj večjega obsega, ampak naj se pripravijo za tabor viničarjev v Ljutomeru.

Naša borba - naša rast

Trboulje

V soboto dne 18. maja 1940. ob 6. uri popoldne se vrši javni sestanek ZZZ. Na sestanku govori strokovni tajnik vinarjev tov. Košnik Jože. Omenjeni govornik, ki je znan kot neustrašen borec za pravice vinarjev, nas bo v svojem govoru približje seznanil z vinarstvom, ki tvori precejšen del slovenskega, brez dvoma najboljšega dela delavskega stanu.

Člani, dolžnost Vas kliče, da se sestanka sigurno vsi udeležite!

Kresnice

Naša krajevna organizacija brzojavnega delavstva ZZZ v Kresnicah po eni strani peša a na drugi strani se pa še oglašajo novi člani. Imamo tudi take »prijatelje«, ki vedno stavi v našo odboju zapreke, da ne bi želi nobenih uspehov. Čim bolj si oni prizadevajo, tem bolj se oglašajo novi člani in prijatelji ZZZ, ki delajo z veliko požrtvovalnostjo in ljubizno med člani po geslu, »vsi za enega, eden za vse«, ki se pokaže vsaki dan, če se pojavi kakšen zahrbtnož proti organizaciji ZZZ. Zato vsi, kateri še niste organizirani v ZZZ, se včlanite čim prej, z zavestjo, da je le v skupnosti moč.

4. aprila je bila poslana resolucija na ministra pošte in telegrafa, na g. Kreka in na Glavni odbor Jugorasa v Beogradu. Podpisalo je resolucijo 35 delavcev zaposlenih je pa okrog 100 delavcev. Ko je bila resolucija na ponudbo za podpisat, so nekateri delavci izjavili, da je vseeno če podpisajo ali ne. Pa ravno tisti, ki se najbolj pritožujejo, da se za nas telegrafsko-telefonske delavce ničesar ne stori in da se organizacija ZZZ nič ne pobriga. Pri tem smo prisiljeni, da tistim, ki to govore povemo, da se organizacija že briga in nam gre v vseh ozirih na roke. Da pa ni bilo zastopnika ZZZ na naš sestanek pa ni kriva centrala, ker je on dobil poziv za orožne vaje. Obeh dolžnosti pa ni mogoče storiti. Tem samo rečemo, da naj najprej pometejo pred svojim pragom, potem bodo šle šli drugam.

Bliža se prihodnji sestanek, ki pa še ni natančno določen kedar se vrši, vendar boste še vsi o pravem času obveščeni.

Obenem odbor prosil, da vsi člani naroče organizacijske znake pri tov. tajniku Francu Zupančiču.

Vuhred

Dne 5. maja smo imeli sejo, na kateri smo ugotovili, da imamo nasprotnike tovarne, ki nas z veliko vnamo in vztrajnostjo blatijo in obrekujejo. V Dravski dolini imamo tovarne, ki se ne zavedajo, da dela organizacija ZZZ zanje, z njihove žene in otroke, ki so srečni samo tedaj če po delodajalčevi struni pojejo. S tem pa delajo sami sebi škodo, sramoto organizaciji in tudi nam vsem. Mislijo, če bodo ustregli njihovim željam in namenom, se bo njim cedil med in mleko, pa se zelo motijo. Star pregovor pravi: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal«.

Mezdno gibanje je na poti k izboljšanju. Treba bo še veliko dela in vztrajnosti, predno se bo doseglo to, za kar se borimo, namreč za boljše mezde delavstvu in za njegovo boljše bodočnost, ki ne bo koristila samo nam organiziranim delavcem, temveč tudi ostalim, ki nas sedaj postrani gledajo. Mogoče, da potem uvidijo kako koristna je delavstvu edinost, v kateri je moč in v moči narodno blagostanje. Dosegli smo že nekatere uspehe, pričakujemo še večjih in boljših, ako nam pomagata res vsi v bližnji in daljni okolici ako se pridružite nam članom ZZZ v Vuhredu. Redno prebirajte list »Slov. delavec«, ker iz njega dobite marsikaj koristnega in poučnega. Vsak sestanek lahko razvidite bližnji in daljni člani iz »Slov. delavca«. Pridite res vsi člani in s seboj pripeljite še druge, ki niso naši člani.

Širite list »Slov. delavec«, in organizaciji ZZZ. Pridobivajte novih članov in novih moči, da bo uspešno delovala za nas vseh.

Sporočamo, da prireja naša podružnica članski sestanek dne 26. V. 1940. v prostorih Zgerm. Pride zastopnik iz centrale. Vabljeni so vsi člani in naj pripeljejo s seboj tudi druge svoje prijatelje in naše somišljenike, da bomo čim prej dosegli svoje pravice in zahteve. Tovarishi! Če bomo jadikovali ne bomo dosegli ničesar. Zato se združimo in pogumno korakajmo z roko v roki vsi za enega, eden za vse. Nekateri nas zato imenujejo komuniste, drugi zopet kričače, ki hočemo celo dolino razburiti. Mi pa rečemo, da je dotičnik sam tisti, ki hoče razburjati celo dolino, ker njegovo početje ne obsojamo samo mi delavci, nego vsi zavedni Jugoslavanj.

Saj mi ne sahtevamo od nikogar ničesar njegovega, samo za svoje pravice se borimo, ker imamo mi prav tako pravico do življeja kakor oni, ker Bog je dal kruh za vse ljudi.

Tukaj je tudi nekaj veleposestev, ki plačujejo ženske moči po 10.— din, moške pa po 15.— din pri svoji hrani, samo kruh dobi dvakrat na dan. Ali more pri taki hrani delavec težko delati, vas vprašam? Delavec mora samo za hrano delati. To je v nebo vpijoč greh. Še enkrat jih opozarjamo in prosimo, da naj imajo vendar malo več socialnega čuta in naj dajo delavcem kruh, do katerega imajo pravico. Mi tovarishi pa vztrajajmo naprej in gremo z ramo ob rami, dokler ne pridemo do našega cilja in za zmago ZZZ. Tisti pa, ki hodijo po stranskih potih naj se obrnejo in se nam pridružijo. Tisti pa, ki samo čakajo kdaj se bodo vsedli za polno mizo da bodo jedli se motijo, ker jih tudi potem mi ne bomo poznali.

Torej tovarishi udeležite se sestanka polnoštevilno in naj nobeden ne manjka, ker prevažni so interesi, za katere se borimo.

Puconci

Prejšnji teden smo imeli v našem podjetju volitve obratnih zaupnikov. Ker pa pri nas ne obstoja nobena druga organizacija je bila vložena samo ena kandidatna lista in tako je naša podružnica ZZZ dobila vse zaupnike. Podjetniku smo predložili v podpis kolektivno pogodbo in upamo, da jo bo podjetnik brez vsake spremembe sprejel. Vam dragi tovarishi delavci pa kličemo, da le v slogi in disciplini je moč naše borbe in samo tako bomo lahko naše započeto delo uspešno završili.

Murska Sobota

Za dne 19. maja pripravljamo sestanek našega gradbenega delavstva, ki se bo vršil v gostilni Banfi ob pol 10. uri. Na dnevnem redu so zelo važna vprašanja, ki zadevajo vse naše gradbeno delavstvo, zato vabimo da se vsi gradbeni delavci tako zidarji, tesarji in navadni delavci tega sastanka zanesljivo udeležite. Na sestanku bo poročal tudi zastopnik zveze.

Izredno naglo dviganje cen je dvignilo vse sloje delavstva, nastala so mezdna gibanja med tovarniškimi delavkami, obrtniki, trgovci, gradbenim delavstvom in tudi med mesarji zaposlenih v tovarni Benko. Gotovo je, da so vsa ta gibanja v zvezi z današnjim naglim naraščanjem draginje in je potrebno, da si delavstvo v obrambi za svoj življenjski obstanek išče zaščite in zaslombe. Delavstvo pa si izvojuje svoje pravice najlažje potem organizacije in vsled tega vabimo vse delavce, da se včlanijo v naši podružnici Zveze združenih delavcev, katera ima svoje poslovne prostore v gostilni Banfi in uraduje vsako sredo od 5.—7 ure popoldne. V tem času lahko dobijo delavci vsa potrebna navodila in pojasnila.

V nedeljo dne 9. junija je narodno delavski tabor v Ljutomeru. Zato vabimo vse članstvo naše podružnice in ostalo delavstvo ter prijatelje našega delavstva, da se tabora polnoštevilno udeleži, da tako skupno z brati onkraj Mure manifestiramo za naše pravice. Gremo z avtobusom v nedeljo dne 9. junija ob 7. uri zjutraj. Zbirališče pred gostilno Banfi.

Ob priliki kmečkega tabora je naša podružnica ZZZ poslala k gospodu ministru dr. Kreku deputacijo, katera je g. ministru razložila želje in potrebe našega delavstva organiziranega v naši ZZZ. Gospod minister je deputacijo prijazno sprejel in obljubil da se bo posebej zanimal za razmere v katerih živi naše delavstvo, in da bo storil vse, da se čim prej odstranijo krivice, ki se godijo našemu delavstvu.

Menda nikjer niso razmere vajencev tako slabe kakor ravno pri nas, ker je vajenški naraščaj prepuščen samemu sebi ter izpostavljen na milost in nemilost izrabljanju od strani mojstrov. Da bi se sedaj ta naraščaj nekoliko zaščitil, se je začel zbirati pod vodstvom g. kateheta obrtne šole in organizirati v okviru naše ZZZ. Ob priliki ljubljanskega velesesja bo naš vajenški naraščaj priredil izlet vajencev v Ljubljano, kjer bodo naši vajenci imeli priliko videti življenje in razmere svojih tovarishev tudi drugod. Vabimo vse vajence, da se že sedaj na ta svoj izlet pripravijo, ostale kroge pa prosimo, da omogočijo s svojo podporo, da se bo lahko čim več vajencev udeležilo tega izleta.

Med našim delavstvom se je začelo gibanje za ustanovitev Stavhne zadruge. Ker pri nas zelo primanjkuje stanovanj, posebno delavski krogi težko dobijo stanovanje je zamisel po ustanovitvi take zadruge za naše delavstvo zelo pomembna in jo bo naša podružnica ZZZ podprla.

Gorje pri Bledu

V nedeljo dne 5. maja t. l. se je poročil naš blagajnik tov. Miha Mulej z gđc. Marijo Golarjevo. Vrlemu prvoboritelju naših idej in njegovi življenjski družici želimo mnogo sreče.

Cenj. člaštvo opozarjamo na pravilna tolmačenja pravilnika o podpornem fondu in sicer: Bolezensko podporo dobiš, če si bolan več kot 6 dni in sicer tudi za teh 6 dni do največ osemindvajset dni. Če pa si bolan šest dni ali manj nisi upravičen do podpore.

Delovanje Gradbene zveze ZZZ

V ponedeljek dne 13. t. m. se je vršil v društvenih prostorih gradbene zveze članski sestanek. Šlo se je predvsem za določitev smernic, katerih se ima predsedstvo držati pri poravnalni razpravi, ki se bo vršila dne 15. t. m. Vendar o tem ne bomo sedaj pisali, kajti v času ko bo naše člaštvo to poročilo čitalo bo zadnja poravnalna razprava že za nami in bo zadeva delavskih mezd na eden ali drug način že rešena. O poteku in izidu te razprave bomo v prihodnji številki obširnejše pisali. Pri omenjenih pogajanjih bodo zastopali našo Zvezo tov. Kralj, Logar in Urbanc, kateri uživajo med našim člaštvom neomejeno zaupanje.

Na tem sestanku je bilo na žalost ugotovljeno, da nekateri podjetniki delavstvo naravnost preganjajo in izmoghavajo. Na neki stavbi v Ljubljani je bil mladostni vajenec odpuščen zato, ker ni mogel nesti

Nismo imeli namena nikogar napadati, ker pa smo prisiljeni, povemo Tebi naš bivši blagajnik, ki si takoj, ko si izgubil funkcijo, predsedal v drugo organizacijo, da si kritike od našega dela od neznačajnih ljudi ne pustimo. Bolniške podpore pred letom dni nisi dobil radi tega, ker si bil več kot dva meseca na zaostanku z članarino. Da je redno plačana članarina predpogoj za podporo, bi pa kot bivši blagajnik vsaj moral vedeti. V slučaju, da boš še blatil ZZZ, bo ona povzela korake, ki ji bodo dali primerno zadoščenjej.

Grosuplje

Občni zbor naše podružnice bo v četrtek, dne 23. maja t. l. v prostorih gostilne Finžgar. Udeležba za vse člane obvezna.

težkega bremena, katerega so mu naložili. Ko se je eden izmed delavcev zanj potegnil mu je bilo zagroženo, da bo takoj odpuščen, ako se bo briga za zadevo drugih. Se razume, da je situacija delavskih zapnikov pri takih podjetjih zelo otežočena. Zelo žalostno pa je, da so med temi podjetniki tudi možje katoliškega prepričanja. Ugotoviti moramo, da takšno nesocialno postopanje ni v skladu s Kristusovimi nauki. Zato bomo primorani te gospode javno ožigosati, ako z delavstvom ne bodo bolj človeško postopali. Ako se hočemo uspešno boriti proti komunizmu, moramo biti predvsem mi čisti in človekoljubni. Doba, v kateri živimo zahteva, da se za skupni blagor vsi žrtvuemo. Ako mora danes delavec živeti ob samem kruhu, naj tudi podjetniki ne bodo preveč nervozni, ako ne dobijo dovolj bencina za nedeljske izlete.

Izplačevanje prejemkov v mobilnem in vojnem stanju

O morebitni mobilizaciji ali če nastane vojna, državni upokojenci in invalidi ne bodo več dobivali svojih prejemkov po pošti. Po uredbi o izplačevanju prejemkov državnih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju z dne 18. novembra 1930. M. s. št. 1503, in po pravilniku o načinu izplačevanja prejemkov državnih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju z dne 4. decembra 1939, št. 37.600-I, bodo v takem primeru prejmeke izplačevale vse državne blagajne brez razlike proti pobotnicam, in sicer na podlagi plačilnih knjižic za mobilno in vojno stanje. Predmetne plačilne knjižice je finančna direkcija za svoje plačevance že izstavila. Državnim upokojencem, invalidom in ostalim vojnim žrtvam jih bodo vročile pristojne občine. Vsaka stranka bo morala prevzem svoje plačilne knjižice potrditi s svojim podpisom na posebnem spisku in plačati zanjo 3 din. Le v izjemnih primerih sme občina izročiti knjižico pooblaščenca, če ji le-ta izroči upnikovo nekolokovano pismo pooblastilo.

Plačilne knjižice so izstavljene po stanju prejemkov in odbitkov izza novembra

1939. Poznejše spremembe se bodo upštevale šele v primeru, če nastane mobilno ali vojno stanje. Državni plačevanci se bodo morali tedaj zglasti pri najbližji, kateri koli državni blagajni, ki bo spremembe v prejemkih in odbitkih vpisala v njih plačilne knjižice za mobilno in vojno stanje na podstavi kupona zadnje čekovne nakaznice, po kateri bo upokojenec, invalid ali vojna žrtev poslednjikrat dobila prejmeke po pošti. Kuponi čekovnih nakaznic so torej odslej zelo važna listina. Vskokrat poslednji kupon naj vsaka stranka zelo skrbno shrani, ker bo morala z njim, če nastopi mobilno ali vojno stanje, dokazati, da ima še vedno pravico do prejemkov.

S prejemnikovo plačilno knjižico in z njegovim zadnjim kuponom se bo moral pri najbližji državni blagajni izkazati tudi pooblaščenec. Prejemnik sme pooblastiti svojo zakonito ženo, zakonske ali pozakonjene otroke ali svoje starše, da smejo namesto njega prevzemati njegove prejmeke. Svoje pooblastilo vpiše na drugi strani plačilne knjižice. Pooblastilo mora overiti pristojna občina.

Uspeh papirničarjev

Pretekli teden so se vršila v Vevčah pogajanja, katerih uspeh je bil, da je bil podpisan sledeči:

DODATEK

h kolektivni pogodbi od 3. marca 1937.

Z ozirom v vlogi od 29. januarja 1940. na novo iznešene želje našega delavstva, v zvezi z točko 3. dodatka k kolektivni pogodbi z dne 29. decembra 1939., se je dosegl med predstavniki Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d.d. na eni strani ter zastopniki delavstva na drugi strani, sledeči sporazum:

1. Kolektivna pogodba z dne 3. marca 1937. s svojim dodatkom z dne 20. dec. 1939. ostane še nadalje v veljavi.

2. Vsakemu delavcu in vsaki delavki se prizna za vsak delovni dan nadaljna izjema draginjska doklada v znesku din 3.— za delovni dan. Za vajence znaša ta doklada din 1.50 na delovni dan. Ta draginjska doklada se prične plačevati početkom tekočega meseca t. j. s 1. majem 1940.

3. Urne mezde, se v kolikor iste niso deljive skoz 25, zaokrožujejo navzgor na iznose, ki so deljivi s 25, tako bo znašala v bodoče:

VEVČE:

Kat. 1	nova urna mezda	Din	10.—
» 2	» » » »	Din	7.—
» 3	» » » »	Din	6.50
» 4	» » » »	Din	6.25
» 5	» » » »	Din	6.—
» 6	» » » »	Din	5.75
» 7	» » » »	Din	5.50
» 8	» » » »	Din	5.25
» 9	» » » »	Din	5.—
» 10	» » » »	Din	4.75
» 11	» » » »	Din	4.25
» 12	» » » »	Din	4.—

Kat. 13	nova urna mezda	Din	3.75
» 14	» » » »	Din	3.25
» 15	» » » »	Din	3.—
» 16	» » » »	Din	2.50
» 17	» » » »	Din	2.—

GORIČANE:

Kat. 1	nova urna mezda	Din	7.25
» 2	» » » »	Din	6.50
» 3	» » » »	Din	6.25
» 3a	» » » »	Din	6.—
» 4	» » » »	Din	5.75
» 5	» » » »	Din	5.50
» 6	» » » »	Din	5.25
» 7	» » » »	Din	5.—
» 8	» » » »	Din	4.75
» 8a	» » » »	Din	4.50
» 9	» » » »	Din	4.50
» 10	» » » »	Din	4.25
» 11	» » » »	Din	3.50
» 14	» » » »	Din	2.—

4. Prekategorizacija se izvrši pri naslednjih skupinah:

Obrat Vevče:

a) 21 nanosilcev, 9 kotalničarjev, 3 stražarje filtrov, in 3 pomoč. kurjačev se prevede v kategorijo 9.

b) 3 ključavničarji II. se predevajo v kat. 3.

c) 4 sušilci se prevede v kat. 4. č) motornim strežajem v Vevčah pripada premija, kot jo imajo kurjači.

Obrat Goričane:

a) razkladalce in maljilce lesa, se prevede v kat. 9. Istočasno se jim povišajo akordni stavi za majenje celuloznega lesa od sedanjih 18.— din na 19.— din.

b) pomožni kurjači se prevedejo v k. 9. 5. Vsakemu delavcu in delavki, ki je bil pri nas zaposlen nepretrgoma 6 let, pri-

Še enkrat Delavska stavbna zadruga

Z ozirom na dopis »Ne špekulirajte z delavskim premoženjem« in članek iz Jarš, ki jih je objavila »Delavska pravica« v svoji 19. št. pripominjamo:

Preje kot »Delavska stavbna zadruga« je bila v Jaršah ustanovljena ZZZD in tedanje kot sedanje članstvo za to zadrugo še vedelo ni in zato tudi ni k ZZZD pristopalo radi zadruge. Od prvega do zadnjega našega člana lahko trdimo, da so v ZZZD včlanjeni po svoji uvidnosti in zavednosti in od nikogar se ni zahtevalo ali se ga sililo, da mora biti pri ZZZD organiziran, pač pa smo mi delavstvu, ki še ni organizirano, vedno samo poudarjali, da naj se organizira, kje, to pa je stvar posameznika in njegove zavednosti.

Vpitje, da mi z »zadrugo« agitiramo za ZZZD, je nepravilno, ker ni nikjer ne v pravih ne v poslovniku zadruge določeno, da je zadruga samo za člane ZZZD, slučajno pa smo bili prav mi člani ZZZD, ki smo zadrugo ustanovili, a to brez političnih ciljev in homo to tudi izvedli. Dejstvo je, da če je bila v kateri delavski organizaciji politika, je bila prav v JSZ. Vse izjave po časopisju, da je ona dokler je bila v odločilnih delavskih ustanovah, podpirala vse take akcije, jo ne opravičujejo, ker takih akcij ona niti nikdar začenjala ni. Da se ne špekulira z delavskim premoženjem je dokaz tudi to, da so bile letošnjo zimo razdeljene podpore vsem, ki so jo bili potrebni, brez razlike pripadnosti k tej ali oni organizaciji. V svojem članku jarška JSZ tudi izraža strah pred »zadrugo« in ugotovitev, da bomba »delavske stavbne zadruge« niti počila ni, je bila vsekakor prerana, ker je že tri dni po članku v »Pravici« izšel v »Slovencu« razglas o licitaciji delavskih hišic v občini Domžale.

Za pojasnilo glede kopalnic se tov. Škoficu iskreno zahvaljujemo, tako tudi glede menze. Vprašujemo se samo, kakšno kosi lo bo mogoče dobiti za 2 din, ker že konec klobase stane 2 din. Sicer pa naj se sraka ne lišpa s pavovim perjem. Težko verjetna je tudi misel, oziroma zahteva, da bi se cene znižale, potrebno pa je, da se delavstvu zviša plače, ber bo danes morala biti trdna in edina zahteva vsega delavstva. Zato pa je potrebno sodelovanje vseh, ki tako odločno računajo, da so poklicni delavski voditelji in jim je interes zboljšanja delavskega položaja res pri

(Nadaljevanje s 3. strani).

pada na leto 4 dni plačanega dopusta, ki se se odslej v vsakem nadaljnjem letu zaposlenja zviša za 1 dan do največ 6 dni. Glede na novo vstopajočih in oseb s krajšjo zaposlenostjo veljajo določila člena 11 kol. pogodbe.

6. Če bi se cene življenjskim potrebščinam, izhajajoč iz današnjega stanja, v bodočnosti za 10% ali več zvišale ali znižale, pogodbeni stranka, ki hoče uveljaviti zvišanje ali znižanje sopogodbena z navedbo dokazil o upravičenosti stavljenih zahtev obvesti, nakar se zastopniki obeh strank sestanejo radi novega dopolnilnega dogovora.

srcu in stopiti v stik z zadnjim delavcem, ki je sam svoj voditelj.

Svetujemo jarški JSZ naj bo bolj previdna glede svojih izjav, ki so enkrat prerana, drugi pa neresnična in jim more verjeti samo še tisti, ki je bil vedno vaju poslušati vsak glas, pa naj pride od koderkoli že, s svojimi možgani pa noče niti več misliti, ker je strogo podvržen disciplini v organizaciji, kar je čisto lepo, toda pozabil je na svoja srčna čustva in pa ker premalo upošteva glas naših verskih voditeljev. Prav v tem oziru je v našem okraju potreben preporod nravi in odpadlo bo lahko pisanje po raznih časopisih tako glede svetosti zasebne kot skupne lastnine. Če je občini Domžale že dovoljeno posojilo je čisto prav, da se čimprej začne, želimo samo še, da tudi druge občine v tem oziru store kar je storila domžalska občina. Če JSZ ves čas gospodarjenja po delavskih ustanovah ni znala obrniti kreditov v ta namen in ga zapravljala ne vemo zakaj, naj se ji tudi za temi prepotrebni finansirani takih zadrug nikar

ne kolca, ker se bo ta denar zopet vračal in naj oni ne mislijo, da je to kako darilo ali podpora ZZZD. Če jarška JSZ res tako gleda na gmotne koristi svojega delavstva, naj bi nikar tako ne agitirala za prvi maj, ko je 75% delavstva proti svoji volji moralo praznovati dva dni v tednu in to po zaslugi 50 članov JSZ, ki so to sklenili na svojem sestanku. Tudi bi morali svoje članstvo vzgajati bolj v optimističnem duhu glede sedanjega položaja v svetu, ne pa motiti delavstvo z izjavami »praznujmo, saj smo mogoče zadnjikrat skupaje«. To ne nosi v sebi niti trohico narodne zavesti. Kdaj je bilo delavstvo bolj potrebno zaslužka kot ravno sedaj, pa mu delavska organizacija poleg dveh praznikov v tednu ustvarja še tretjega; če bi bil plačan naj bi že bilo. Je pa še poleg tega tudi to, da se mora pa potem delati ob nedeljah, kar nikakor ni v skladu s krščanskimi načeli.

Pozivamo tem potom vse še neorganizirano delavstvo naj se organizira, ker le tako bo mogoče doseči boljši položaj de-

lavstvu, ki danes bolj kot kdaj prej trpi. Tega naj se zavedajo vsi. Vabimo vse zavedno in pošteno delavstvo da se organizira v ZZZD, ki gradi nov družabni red po načelih papeških okrožnic, ki so klic stanovske ureditve na podlagi krščanske pravice in ljubezni in temelječe na narodni zavesti vsega članstva, ne pa na raznih internacijalah, ki ta čut ubijajo. Naše geslo je in ostane: Bog, stan, narod!

Izšla je Naša pot XXI.

Dr. Aleš Ušeničnik
„Quadragesimo anno“
z obširnimi komentarjem

Obseg: 287 strani.
Cene: 30,—, 45,—, 60,— din.

„Quadragesimo anno“ je okrožnica
[svetovno zgodovinskega pomena.

Opozorite znance na to važno knjigo!

Podpore družinam vojaških vpoklicancev

Ministrstvo vojske in mornarice raz-

glašalo: Ker so se v zadnjem času pojavili primeri nepravilno dodeljevanih podpor rodinam obvezancev, poklicanih na vežbo, ali neposrednih in nedovoljenih intervencij poslovnih in drugih ljudi, je potrebno, da bi se izognili nepravilnostim, izkoriščevanju ter zlorabam, da vedo družine poklicanih na vežbo tole:

Družinam vseh onih obvezancev, pozvanih na vežbo, ki so zaradi tega ostale brez nujno potrebnih sredstev za življenje, je zagotovljena državna podpora, kakor jo določa uredba o podpori družinam oseb, pozvanih na vežbo, katero je uveljavila kr. vlada dne 3. oktobra 1939. in je bila objavljena dne 4. oktobra 1939.

Po tej uredbi odrejena dnevna podpora, ki se razlikuje po krajih druginje, poleg tega pa se vsem tem družinam daje dodatek za vsakega posameznega otroka do 16. leta.

Za zahtevanje te podpore je predpisana vložitev prošnje pristojni občini, odnosno mestnemu poglavarstvu in sklepajo o dodeljevanju podpore odbori, ki so bili v ta namen ustanovljeni pri vseh okrajnih sodiščih, in sicer brez kakršne koli intervencije in katerega koli posredovanja.

Izredna podpora.

Poleg podpore, ki je odrejena po tej uredbi, je ministrski svet na posebno, izrecno zahtevo ministra vojske in mornarice sklenil:

da se vsem siromašnim družinam, katerih hranilci so bili pozvani na vojaško dolžnost in ki so zaradi ostale brez potrebnih sredstev za življenje, takoj izda izredna enkratna podpora 150 din za vsako družino,

da se ta podpora izda neodvisno od podpore, ki se daje na osnovi uredb o pod-

pori družinam oseb, ki so bile pozvane na vojaško vežbo, in

da se ta izredna podpora 150 din izda takoj po pristojnih vojnih okrožjih, ki imajo to izvršiti neposredno po občinskih oblasteh, pri katerih se bodo v ta namen osnovali odbori za dajanje izredne podpore družinam oseb, pozvanih na vojno vežbo.

Družine siromašnih obvezancev imajo polno pravico na to izredno podporo poleg one redne in naj odbijejo vsako posredovanje poslovnih in drugih ljudi, ki si žele od te popolne skrbi države za družine onih, ki jih je pozvala v svojo najvišjo službo, napraviti zase ali donosno zaposlitev ali gotovo agitacijo.

Kadar pridete v Ljubljano, ne pozabite, da ima NOVA ZALOŽBA NA KONGRESNEM TRGU 19 KNJIGARNO IN TRGOVINO S PISARNIŠKIMI POTREBŠČINAMI

Ima v zalogi:

vse knjige, domače in tuje
vse šolske potrebščine
vse pisarniške potrebščine, v vsaki izbiri in množini, primerna darila za vsako priliko (pisemske papirje, albume, nalivna peresa, namizne nastavke itd.).
Poleg mnogih lepih knjig izdaja predvsem zbrane spise Ivana Cankarja in F. S. Finžgarja

Rov se je zasul

Roman.

(17) (Nadaljevanje.)

Jože se je plazil okoli in tupal kamenito zemljo, spomnil se je, da je prinesel s seboj svojo bisago. Našel jo je poleg krvavečih nog starega Korena in bila je vsa zamazana od krvi in od vlažne zemlje. Toda v njej je bil le ostanek jedi, ki je ni mogel popolnoma pojediti, ko ga je Ludvik Tišler prezirljivo premeril, govoreč o ukradeni denarnici.

»Čuj,« je rekel Ludvikovemu očetu, »jaz imam še košček kruha. Deli ga z mojim očetom; premočen je s solzami in s krvjo; toda to ni nič, to ti bo utešilo tvoj glad.«

Tišler je dvignil na Klavdija svoje blodeče oči.

»Bil sem krivičen,« je rekel, »ko je pojedel hlebček.«

»Tvoj oče in ti — vidva sta dobra... Da, to hočem reči pred vsemi.«

»Ne govori, Tišler, ne govori,« je rekel Jožetov oče. »To vse, kje je že! Le nekaj je: tovariši smo v nesreči — to je največja vez!«

»Ne, ne, treba je, da je tega konec,« je vztrajal Tišler. »Teži me, krivičen sem bil!«

Govoril je govtajoče, loveč sapo...

»Ko so našli denar v tvoji omarici, sem jaz rekel tovarišem, da si ga ti ukradel... In jaz sem poslal Ludvika h gospodu Trdini, da mu je to povedal... Ni sem imel dokazov in dobro sem vedel, da Kolarja nista tatova, to ni v njuni krvi, jaz tega ne verjamem! Kolar, jaz tega ne verjamem!«

»Kolar, tudi mi ne,« so zatrjevali drugi.

»Že dobro tovariši. Tu smo vsi v nesreči, vsi bedni, ne govorimo torej o tem. To je že minulo, kje je že to! Zgoraj si ljudje kljujejo oči, tu pa smo bedni ujetniki!«

A oče Tišler je še govoril:

»In moj sin, čuj, tudi on je bil krivičen proti Jožetu. Lahko bi bila dva lepa prijatelja, dva neraz-

družljiva veseljaka, kot dva hrasta. Ne bilo bi lepših v vsej naši četrti!«

»Da, da, oče Tišler,« je rekel Jože. »Zgoraj med ljudmi me vaš Ludvik ne bo več maral, o tem sem prepričan. Pa saj je dober, videli boste, da bo pomagal pri reševanju.«

»Reševanje, Jože!«

»Reševanje! Reševanje!«

Pod skalami ta jok mož, ki kličejo po rešitvi, ti raztrgani glasovi, kakor duše brez upanja — o, grozen prizor! Ali svetilke počasi ne modré?! Ali ni to znamenje, da se je začel zrak že mešati?

Ne, to se še ni zgodilo; ogenj jih še ni žgal v grlu; požara še ni bilo v rovih. Pa če bo? Potem bo konec.

Odpisalec Tišler, ki je dobro poznal rudnik in njegove zločine, je zaslužil, kako se prihujajo okoli njih sence mrtvakov. Ni mogel molčati:

»Tovariši! Svetilke! Plin!«

Nesrečneži so zagnali bolestne krike, ostre kakor iz prebodnih prs, drugi hripave, kakor da bi jih dušilo in starega Korena glas je bil nejasen, kakor da bi veter ihtel v starih borštih.

Krče svoje potne roke so se sklanjali in poslušali tiho trepetajoč, kaj je sanjal Jože, ki je molel sklenjene roke proti skali...

III.

Nov in podvojen strah.

Reševalci so delali že več ur. Šele proti večeru so dosegli rov Sv. Barbare.

Ludvik Tišler je bil z njimi. Bil je ves mračen.

Na vsa vprašanja je odgovarjal:

»Jože mi je rekel iti v odprtino. On je, ki me je rešil.«

Potem je še dodal:

»Moramo jih rešiti! Moramo jih rešiti!«

Delo je šlo naprej. Toda kaj, če se pojavi plin? Kaj, če začno plameni pomodrevati? In medtem, ko bo upanje pokopancev ugašalo obenem z njihovimi svetilkami, se lahko pojavi ogenj v rovu in uniči ves rudnik.

Inženir je to rekel rudniškemu vodji.

»Ne, tega ne bo! Se ni treba bati!... Če pa bi se

to strašno dogodilo, potem moramo zamašiti zračenje in žrtvovati zakopance.«

Inženirja je preletel nov strah, da je ves strepetal. Zračenje je bilo najbrže itak nemogoče. Mala količina zraka, ki je bila v ozkem rovu, je bila že pač izčrpana, izrabljena od človeških pljuč kakor življenje v majhnih količinah. Zazidani ljudje bi lahko umirali za počasno zadušitvijo, četudi bi bilo zračenje obnovljeno. Saj morajo ogromno trpeti radi zraka!

Mladi vodja se je odločil.

»Treba je telefonirati na pomožno postajo, da prinese takoj priprave za oživljenje mož, kakor hitro jih bomo dosegli.«

Delavci so bili že vsi trudni in so globoko sopli. Ne, niso izkopavali zemlje, ampak življenja. Vsi so to hoteli — zemlja se je vedno bolj odpirala zraku. Inženir sam je pomagal reševalcem. Kmalu bo zrak zopet pel pesem življenja, kmalu bo zopet zračil vse rove in prišel celo do pljuč, ki se že duše.

Kmalu bomo ljudem lahko javili veselo novice,« je pravil inženir ves vesel. »Tedad ljudje ne bodo videli kot vedno v svoji domišljiji mrtvih ljudi, ampak zakopance, ki jih bomo zdaj vrnili čile, zdrave, ki bodo zvečer sedeli z otročki za mizo, jim bodo pripovedovali grozote in veselo prepevali.«

Saj je rov že tolikokrat vrnil nesrečneže, ko je zadostil svoji jezi.

Delo je napredovalo, napredovalo in se bližalo cilju.

Burno so naznanili prihod upravnika in rudniškega ravnatelja. Oba sta prišla v silni naglici. Oba sta bila nemirna in nista govorila, pogled jima je bil nepremično uprt v delavce, ki so bili pripravljeni, dati življenje, da ga rešijo drugim. Upravnik je poklical inženirja.

»Moja mladi Trdina, ustaviti bo treba delo!«

In ne da bi pustil inženirja, da bi se zopet znašel iz svojega presenečenja, mu je govoril naprej, da bi ga čisto zmogel. Kaj bo, če pride ogenj v rov? Najbrže je že v oddelku, kjer so zasuti. Pri vsakem udoru se pojavi treskavec.

(Dalje prih.)